

GMINA NĘDZA

STRATEGIA ROZWOJU GMINY NĘDZA DO 2011 ROKU

Nędza, październik 2004r.

Wykonywany na zlecenie:

Gminy Nędza

Wykonawca:

Arcadis Ekokonrem Sp. z o.o.
O/Katowice
Al. Korfantego 51
40-161 Katowice
tel. (32) 2581738

Główni autorzy opracowania:

Wanda Zaworska-Matuga
Katarzyna Kobiela
Marcin Moczulski
Magdalena Wilk
Jarosław Zarzycki

Spis treści

1	WSTĘP	5
1.1	Podstawa prawna opracowania	5
1.2	Przedmiot zamówienia	5
1.3	Obszar opracowania	5
1.4	Cel opracowania "Strategii rozwoju gminy Nędza"	5
1.5	Koncepcja formułowania Strategii	5
1.6	Metodyka prowadzenia prac	7
2	SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA	8
2.1	Demografia i infrastruktura społeczna	8
2.1.1.	Demografia i zatrudnienie	8
2.1.2.	Edukacja	8
2.1.3.	Kultura	8
2.1.4.	Sport	9
2.1.5.	Bezpieczeństwo publiczne	10
2.1.6.	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	11
2.2	Stan gospodarki	11
2.2.1.	Przemysł	11
2.2.2.	Turystyka i rekreacja	11
2.2.3.	Rolnictwo	11
2.3	Infrastruktura techniczna	12
2.3.1.	System transportowy	12
2.3.2.	Zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i gaz	12
2.3.3.	Telekomunikacja	12
2.4	Stan środowiska gminy Nędza	12
2.4.1.	Zagrożenia środowiska	12
2.4.2.	Najważniejsze problemy	13
3	DIAGNOZA STRATEGICZNA	14
3.1	Wprowadzenie	14
3.2	Analiza potencjału wewnętrznego (silne i słabe strony obszaru)	14
3.3	Analiza otoczenia (szanse i zagrożenia)	16
4	OGÓLNA KONCEPCJA PRZYSZŁOŚCI GMINY NĘDZA	17
4.1	Wprowadzenie	17
4.2	Wizja obszaru opracowania i misja	17
4.3	Obszary priorytetowe	17
4.4	Cele rozwoju	18
4.5	Osie rozwoju gminy Nędza	20
4.6	PROGRAMY STRATEGICZNE	21
4.6.1	Wprowadzenie	21
4.6.2	Obszar priorytetowy: Społeczeństwo	21
4.6.3	Obszar priorytetowy: Gospodarka	25
4.6.4	Obszar priorytetowy: Przestrzeń	26
4.7	Odniesienie do strategii rozwoju powiatu raciborskiego	29
4.7.1	Wprowadzenie	29
4.7.2	Strategia rozwoju powiatu raciborskiego	29
5	MONITORING I OCENA PROCESU WDRAŻANIA STRATEGII	31
5.1	System procesu wdrażania strategii	31
5.2	Monitoring realizacji strategii	32
5.2.1	Zasady monitoringu	32
5.2.2	Wskaźniki monitorowania strategii	32
5.2.3	Organizacja monitoringu realizacji strategii	33
	Załącznik 1: Plan inwestycyjny na lata 2004-2007	35

SPIS TABEL

Tabela 1. Ocena potencjału wewnętrznego gminy Nędza.....	15
Tabela 2. Szanse i zagrożenia rozwoju gminy Nędza	16
Tabela 3. Cele rozwoju gminy Nędza.....	19
Tabela 4. Cele i kierunki działań programu strategicznego SPOŁECZEŃSTWO.....	24
Tabela 5. Cele i kierunki działań programu strategicznego GOSPODARKA	26
Tabela 6. Cele i kierunki działań programu strategicznego PRZESTRZEŃ.....	28
Tabela 7. Wskaźniki monitorowania wdrażania strategii.....	33
Tabela 8. Monitoring i ocena procesów realizacyjnych "Strategii Rozwoju Gminy Nędza"	34

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Schemat generowania koncepcji przyszłości gminy Nędza	6
Rysunek 2. System procesu wdrażania "Strategii Rozwoju Gminy Nędza"	31

1 WSTĘP

1.1 Podstawa prawna opracowania

Niniejsze opracowanie pt. *Strategia rozwoju gminy Nędza* zostało zrealizowane w oparciu o umowę pomiędzy Gminą Nędza a firmą Arcadis Ekokonrem Sp. z o.o. z Wrocławia (umowa z dnia 3 lipca 2003 roku, zawarta w Nędzy).

1.2 Przedmiot zamówienia

Przedmiot zamówienia zrealizowano w formie dokumentu:

Strategia rozwoju gminy Nędza

Dokument ten zawiera następujące elementy:

- analizę SWOT
- wizję i misję
- strategiczne cele rozwoju
- cele szczegółowe i kierunki działań
- organizację procesu wdrażania strategii w tym: mierniki realizacji strategii i zasady weryfikacji strategii
- lista przedsięwzięć do realizacji w latach 2004 - 2007.

1.3 Obszar opracowania

Gmina Nędza położona jest w zachodniej części województwa śląskiego, w powiecie raciborskim. Charakteryzuje się wysoką lesistością i wysokimi walorami przyrodniczymi. Gmina w całości położona jest w obrębie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich a w południowej jej części zlokalizowany jest rezerwat przyrody „Łęczok”. W skład gminy wchodzi następujące sołectwa: Nędza, Łęg, Szymocice, Ciechowice, Górki Śląskie, Babice i Zawada Książęca. Użytki rolne stanowią ok. 38% ogólnej powierzchni gminy, z czego grunty orne stanowią 65% powierzchni (24, 5% ogólnej powierzchni gminy). Wg podziału na klasy bonitacyjne gleby niskich klas IV do VI obejmują prawie 60% powierzchni gruntów ornych. Prawie nie występują gleby klas I i II.

1.4 Cel opracowania "Strategii rozwoju gminy Nędza"

Opracowanie strategii rozwoju jest podstawowym zadaniem, które stoi przed każdą gminą. Strategia jest podstawą ustalenia, na jakie działania będą przeznaczane środki finansowe, którymi dysponuje samorząd. Ponadto, posiadanie strategii rozwoju warunkuje ubieganie się o środki pomocowe Unii Europejskiej, wychodząc z założenia, że wsparcie otrzymują tylko te działania, które wynikają z jasno nakreślonych celów.

1.5 Koncepcja formułowania Strategii

Podstawowym założeniem formułowanej strategii jest zrównoważony rozwój obszaru gminy, czyli taki rozwój społeczno-gospodarczy, który odbywałby się przy optymalnym zabezpieczeniu jakości środowiska przyrodniczego i racjonalnym wykorzystaniu jego zasobów. Środowisko przyrodnicze wraz ze środowiskiem kulturowym stanowią podstawowe zasoby rozwoju. Sposób ich wykorzystania uzależniony jest od poziomu rozwoju społecznego i gospodarczego, który odgrywa istotną rolę w kształtowaniu rzeczywistości podmiotowego obszaru. Koncepcja przyszłości gminy Nędza została przygotowana z wykorzystaniem poniższego schematu.

Rysunek 1. Schemat generowania koncepcji przyszłości gminy Nędza

WIZJA: <i>Gmina Nędza jako miejsce o dobrych warunkach życia, czyste we wszystkich elementach środowiska, atrakcyjne turystycznie</i>		
MISJA: <i>Zapewnienie mieszkańcom gminy dobrych warunków życia a przyjezdnym dobrych warunków pobytu</i>		
OBSZARY PRIORYTETOWE:		
SPOŁECZEŃSTWO		GOSPODARKA
		PRZESTRZEŃ
CELE GENERALNE:		
Cel 1 Zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia	Cel 2 Stworzenie warunków do umiejętnego wykorzystania zasobów przyrodniczych i istniejącej bazy turystycznej dla rozwoju gminy	Cel 3 Zapewnienie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i ładu przestrzennego
CELE SZCZEGÓŁOWE:		
1.1 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6	2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6	3.1 3.2 3.3 3.4 3.5 3.6
KIERUNKI DZIAŁAŃ:		
ZADANIA OPERACYJNE:		

Koncepcja rozwoju gminy Nędza stanowi narzędzie planowania rozwoju tego obszaru, określając na podstawie oceny aktualnego rozwoju gospodarczo-społecznego i stanu środowiska, wizję i misję oraz cele generalne i szczegółowe, które zostały przypisane trzem obszarom strategicznym (społeczeństwo, gospodarka, przestrzeń). Każdemu celowi szczegółowemu zostały przyporządkowane kierunki działań, które będą stanowiły bazę dla przygotowania planu realizacyjnego (operacyjnego).

Dokument ten stanie się podstawą do zawierania kontraktów dotyczących finansowania wskazanych zadań inwestycyjnych oraz do występowania o środki Unii Europejskiej na ich wsparcie (PHARE, SAPARD, ISPA).

1.6 Metodyka prowadzenia prac

Metodyka konstruowania "Strategii ..." oparta była o kilka elementów, wśród których najważniejszymi były:

- Przegląd i ocena aktualnych danych o sytuacji społeczno-gospodarczej i stanu środowiska gminy Nędza.
- Określenie zasad budowy Strategii, ukierunkowanej na zrównoważony rozwój i integrację rozwoju społeczno-gospodarczego z ochroną środowiska.
- Ustalenie zakresu Strategii w oparciu o specyfikę obszaru, tendencje rozwojowe
- Uznanie konieczności weryfikacji celów strategicznych i szczegółowych w odstępach 4-6 letnich.
- Uznanie konieczności przygotowywania planów realizacyjnych co dwa lata na kolejne cztery lata.

2 SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

2.1 Demografia i infrastruktura społeczna

2.1.1. Demografia i zatrudnienie

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2002 roku obszar gminy zamieszkiwało 7361 osób, z czego 3586 osób to mężczyźni a 3775 to kobiety. Na 100 mężczyzn przypada 105 kobiet. Gęstość zaludnienia wynosi 133 os/km². Przyrost naturalny w 2002r. był dodatni i wynosił 1,07 na 1000 ludności.

Wg danych statystycznych (WUS) saldo migracji na 1000 osób w 2001 r. było ujemne i wynosiło -23. Pracujących w gospodarce narodowej w 2001r. było 309 osób, najwięcej w edukacji i przemyśle (60% pracujących w gospodarce narodowej).

Osoby w wieku produkcyjnym stanowią ok. 61 % ogółu.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2001r. wynosiła 287 osób w tym 62 % kobiet. Stanowi to ok. 6 % ludności w wieku produkcyjnym. Poziom bezrobocia w 2001r. kształtował się na niższym poziomie jak średnia wojewódzka (10,2%) czy powiatowa (6,8%). Wg danych Narodowego Spisu Powszechnego odsetek mieszkańców z wyższym wykształcenie wynosi 3,4%, policealnym 1%, natomiast ze średnim 18%.

2.1.2. Edukacja

Na rozpatrywanym obszarze funkcjonują następujące szkoły:

- Szkoła Podstawowa w Zawadzie Książęcej, ul. Szkolna 2
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Górkach Śląskich, ul. Ofiar Oświęcimskich 57
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Babicach, ul. Wiejska 68
- Zespół Szkolno – Gimnazjalny w Nędzy, ul. Jana Pawła II 41 a

Szkoły ponadpodstawowe na terenie gminy nie występują. Młodzież kształci się w szkołach poza terenem gminy (Racibórz, Rybnik, Kuźnia Raciborska).

2.1.3. Kultura

Podstawową funkcję w zakresie działalności kulturalnej w gminie pełnią świetlice w Górkach Śląskich, Nędzy, Szymocicach i Zawadzie Książęcej, a także Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Niemców Województwa Śląskiego.

Świetlica w Nędzy , ul. Strażacka 2

Działalność kulturalna świetlicy opiera się na prowadzeniu stałych, cotygodniowych zajęć kółek zainteresowań oraz na organizowaniu imprez kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży. Przy świetlicy działają dwa zespoły muzyczne: Mini Beatles i Czerwone Gitarki oraz zespół wokalny-taneczny Efekt. Jest tu także klub miłośników gry Magic, kółko redaktorskie, szkołka gry na gitarze, szkołka gry na keyboardzie, szkołka tenisa stołowego, liga stołowej piłki nożnej, techniczne kółko modelarstwa lotniczego. Od kilku lat świetlica uczestniczy m.in. w organizacji ogólnogminnej akcji Lato, skierowanej do młodych ludzi spędzających wakacje w domu. Co roku program tej akcji jest bardzo urozmaicony i obejmuje wycieczki autokarowe do Krakowa, wycieczki rowerowe, występy artystów cyrkowych, spektakle teatralne i kinowe, turnieje sportowe, warsztaty techniczne i plastyczne.

Świetlica w Szymocicach , ul. Gliwicka 20

Działalność świetlicy opiera się na prowadzeniu stałych zajęć kulturalno-rekreacyjnych oraz organizowaniu okazjonalnych imprez kulturalnych dla dzieci i młodzieży.

Świetlica w Zawadzie Książęcej, ul. Raciborska 53

W świetlicy prowadzone są stałe, cotygodniowe zajęcia kółek zainteresowań oraz organizowane są okazjonalne imprezy kulturalne i zajęcia sportowo-rekreacyjne dla dzieci i młodzieży. Odbywają się tutaj spotkania amatorskiej orkiestry dętej. Przy świetlicy działa ludowy zespół taneczny.

Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Niemców Województwa Śląskiego – Gminna Grupa Robocza DFK , ul. Wiejska 53

Stowarzyszenie w swych szeregach skupia ludność pochodzenia niemieckiego. Jako główne zadania swojej działalności przyjęło nawiązanie do tradycji kulturowych oraz nauczanie języka niemieckiego dzieci szkolnych i przedszkolnych

Urząd Gminy w Nędzy organizuje również szereg imprez kulturalnych:

Akcja Zima

Ma na celu zorganizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży z terenu gminy, które nie wyjeżdżają na okres ferii zimowych. Organizowane są przede wszystkim zajęcia taneczno-ruchowe oraz turnieje sportowe: badmintonu, unihocka, tenisa stołowego i piątek piłkarskich. Dużym zainteresowaniem cieszą się także wszelkie wyjazdy, np. na basen.

Akcja Lato

Corocznie organizowana akcja skierowana jest do dzieci i młodzieży z terenu całej gminy, spędzającej wakacje w domu. W zorganizowanych wycieczkach turystyczno-krajoznawczych, spektaklach teatralnych, turniejach sportowo-rekreacyjnych, warsztatach plastycznych i technicznych oraz różnorodnych grach, zabawach i konkursach bierze udział kilkuset uczestników. Inne imprezy kulturalne organizowane na terenie gminy to: Piknik Pływadło, który ma na celu przybliżanie wiedzy nt. Unii Europejskiej, Festyn Sportowy LKS Górki Śląskie, Turniej o Puchar Wójta Gminy Nędza w piłce nożnej seniorów, Gminne zawody strażackie, Festyn sportowy LKS Sparta Babice, Dożynki Gminne, Dzień Edukacji Narodowej, Wędkowanie.

Na terenie gminy działają następujące biblioteki publiczne:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Nędzy , ul. Strażacka 2
- Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Babicach , ul. Wiejska 68
- Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Zawadzie Książęcej , ul. Raciborska 53

A także stowarzyszenia:

- Koło Gospodyń Wiejskich,
- Związek Emerytów i Rencistów,
- Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Niemców województwa Śląskiego – Gminna Grupa Robocza DFK , ul. Wiejska 53

Oraz zespoły artystyczne:

- Chór Parafii św. Anny w Babicach,
- Zespół dziecięcy Schola Cantorum,
- Schola dziewczęca Parafii św. Józefa Robotnika w Zawadzie Ks.

2.1.4. Sport

Na terenie gminy działają następujące obiekty sportowe:

- Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nędzy , ul. Sportowa 10,
- Boiska przy istniejących klubach sportowych – w Nędzy , Górkach Śląskich , Babicach , Zawadzie Książęcej,
- Kort tenisowy w Górkach Śląskich,
- Hala sportowa w Zespole Szkolno – Gimnazjalnym w Nędzy

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę klubów sportowych działających na terenie gminy:

LKS Włókniarz Nędza,

Historia klubu sięga 1908 roku, kiedy utworzono sekcję gry w palanta, następnie w 1922 roku utworzono sekcję piłki nożnej, a klub przyjął nazwę SV Buchenau, obowiązującą do 1945 r. Drużyna występowała w Kreislidze Ratibor. W lutym 1946 roku klub rozpoczął swą działalność pod patronatem Odcinka Drogowego PKP Nędza. Pod obecną nazwą klub występuje od 1949 r., gdy został przejęty przez miejscowy Zakład Roszarniczy. W 1953 roku ówcześni piłkarze odnieśli ogromny

sukces zdobywając mistrzostwo klasy „B” i awansując do klasy „A” województwa opolskiego. W latach sześćdziesiątych nastąpiło przemianowanie na LZS, a w 1976 roku powrócono do starej nazwy Włókniarz. W 1982 roku klub awansował do klasy „A” w podokręgu Racibórz, zaś w 1986 r. do klasy terenowej. Spadek z tej klasy nastąpił na skutek reorganizacji: zlikwidowano klasę terenową, tworząc klasę okręgową. W latach 1990–94 LKS występował w klasie „A”. W 1993 roku drużyna trampkarzy zdobyła mistrzostwo podokręgu Racibórz i odpadła w rywalizacji z OZPN Katowice.

LKS Zgoda Zawada Książęca

Początki klubu sięgają lat trzydziestych. Sekcję piłki nożnej utworzono w 1950 roku. Początkowo drużyna rozgrywała swoje mecze w klasie „C” i „B”. Po latach gry w klasie „B”, w sezonie 1979/80 zespół awansował do klasy „A”. W 1982 r. powołano Ludowy Klub Sportowy Zgoda Zawada Książęca. Wtedy też klub rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej, co pozwoliło na poprawę bazy sportowej (m.in. nadbudowano i rozbudowano istniejącą skromną szatnię, tworząc tzw. „Klub Olimpijczyka”). W sezonie 1982/83 zespół piłki nożnej uzyskał awans do klasy terenowej. Niestety z uwagi na konieczność remontu płyty boiska w Zawadzie Książęcej, zespół odbywał treningi i rozgrywał mecze mistrzowskie na stadionie miejskim w Raciborzu. Była to jedna z głównych przyczyn spadku formy zawodników – po dwóch latach gry w klasie terenowej klub spadł do klasy „A”, w której nadal rozgrywa swoje spotkania mistrzowskie.

LKS Górki Śląskie

Ludowy Zespół Sportowy rozpoczął swoją działalność 3 lipca 1949 roku. Na początku powstało aż sześć sekcji, ale jedynie sekcja piłki nożnej przetrwała długie lata. Pierwszy znaczący sukces sportowy drużyna osiągnęła w sezonie 1960–61, kiedy wywalczyła awans do klasy „B”. Lata siedemdziesiąte należały do najgorszych w dotychczasowej działalności, dopiero w sezonie 1979–80 doszło do przełamania długoletniego zastoju, zawodnicy zdołali wywalczyć ponownie awans do klasy „B”.

Lata osiemdziesiąte, a szczególnie ich druga połowa to okres największego rozkwitu klubu. Klub zaczął prowadzić działalność gospodarczą. Na początku lat osiemdziesiątych przystąpiono do budowy stadionu sportowego z pełnym zapleczem. W 1986 roku powstała sekcja skatowa oraz druga drużyna seniorów w piłce nożnej. W ślad za dokonaniemi gospodarczo-organizacyjnymi nie poszły jednak wyniki sportowe. Drużyna piłkarska wywalczyła awans do klasy „A” dopiero w sezonie 1986–87. Cztery sezony później w 1990 roku Górki Śląskie awansowały do klasy okręgowej, w której grały cztery sezony. W 1994 roku drużyna spadła do klasy „A”. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych wybudowano dwa korty tenisowe i urządzono saunę. Drużyna od dwóch sezonów walczy o awans do klasy okręgowej, zajmując czołowe miejsca w tabeli. Obecnie w klubie działa drużyna seniorów klasy „A”, liga juniorów klasy „A” i drużyna trampkarzy, oraz trzy drużyny skatowe (jedna w II lidze, a dwie w III lidze).

LKS Sparta Babice,

Pierwszy klub o nazwie Sparta istniał już w roku 1951. Drużyna rozpoczęła grę w klasie "B", a mecze rozgrywano na starym boisku w okolicach obecnej żwirowni. Drużyna Sparty odnotowała na swoim koncie wiele nagród - obecny zastępca prezesa Henryk Broża, niegdyś wspaniały bramkarz, zajął I miejsce w klasyfikacji Złote Buty w sezonie 1978/79, a tym samym został uznany za najlepszego zawodnika gminy Nędza. Sparcie powodziło się nienajgorzej, jednak w 1987 roku z powodów finansowych klub został zamknięty, co oburzyło wszystkich zawodników i działaczy.

Pomysł reaktywowania klubu narodził się w roku 2001 i w 2002 roku klub został zarejestrowany pod nazwą LKS Sparta Babice. W sezonie 2002/2003 klub zdobył mistrzostwo klasy "C" i tym samym wywalczył awans do klasy "B".

2.1.5. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy działa 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach: Nędza, Zawada Książęca, Szymocice, Górki Śląskie i Babice. W sumie OSP na terenie gminy wyposażona jest w jeden wóz bojowy ciężki, cztery wozy bojowe średnie i cztery wozy bojowe lekkie. W 2003 roku podjęto 130 akcji gaszenia pożarów oraz 6 akcji dotyczących ratownictwa technicznego.

Funkcjonuje tutaj również policyjny rewir dzielnicowy. Najczęściej na terenie gminy mają miejsce przestępstwa przeciwko mieniu. Odnotowuje się również wypadki komunikacyjne, sprawy przeciwko rodzinie, sprawy przestępstw przeciwko zdrowiu.

2.1.6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Potrzeby doraźnej opieki zdrowotnej w gminie Nędza zaspokajane są przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDICUS. Zakład świadczy usługi zdrowotne dla mieszkańców gminy w Ośrodku Zdrowia w Nędzy oraz w Punkcie Lekarskim w Zawadzie Książęcej. W Ośrodku Zdrowia w Nędzy wykonywane są usługi specjalistyczne w zakresie poradni ogólnej, dziecięcej, neurologicznej, ginekologicznej i medycyny pracy. W Zawadzie Książęcej działa poradnia ogólna i dziecięca.

Jedyna apteka na terenie gminy znajduje się w Nędzy przy ul. Jana III Sobieskiego.

Ponadto działa w Nędzy prywatny gabinet praktyki stomatologicznej oraz praktyki lekarskiej.

Opieką społeczną zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Z opieki społecznej w gminie korzysta około 230 rodzin. Dodatki mieszkaniowe otrzymuje 14 rodzin.

2.2 Stan gospodarki

2.2.1. Przemysł

Na terenie gminy nie występują większe zakłady przemysłowe, z większych można wymienić jedynie tartak oraz żwirownię. Pozostałe przedsiębiorstwa świadczą usługi dla ludności.

2.2.2. Turystyka i rekreacja

Obszar gminy w całości położony jest na terenie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich, stąd też wynika jego atrakcyjność. Krajobraz dzięki dużemu udziałowi terenów leśnych oraz walorom przyrodniczym, szczególnie rezerwatu wodno-leśnego Łęczczok pozytywnie wpływa na ogólne odczucia zwłaszcza w przypadku osób przybywających spoza terenu gminy.

Bazę noclegową turystyki pełnią następujące ośrodki wypoczynkowe:

Ośrodek Wypoczynku Niedzielnego w Szymocicach

Położony jest przy trasie Racibórz-Gliwice w pięknej okolicy stawów hodowlanych, ścieżek spacerowych i rowerowych. Baza noclegowa składa się z 26 domków kempingowych czterosobowych, składających się z dwóch pokoi, toalety, umywalki. Domki wyposażone są w radio i telewizor. Działa tutaj również pole namiotowe, odkryty 50-metrowy basen z trampoliną i zjeżdżalnią, brodzik dla dzieci, plac zabaw, boisko do piłki siatkowej, wydzielone miejsca na ognisko i rożen, kawiarnia, restauracja, muszla koncertowa i świetlica. Istnieje również możliwość wędkowania w pobliskim stawie. Ośrodek organizuje również festyny, szkolenia, wycieczki, przyjęcia okolicznościowe, koncerty i zloty.

Ośrodek Rekreacji i Wypoczynku Telekomunikacji Polskiej Łączność w Nędzy

Jest to sezonowy ośrodek wypoczynkowy dla pracowników Telekomunikacji Polskiej S.A. Posiada bazę noclegową składającą się z 7 domków kempingowych. Działa tutaj również basen, kort tenisowy oraz świetlica.

2.2.3. Rolnictwo

Na obszarze gminy nie występują gleby wysokiej jakości. Wysoka lesistość gminy nie sprzyja także rozwojowi rolnictwa.

Użytki rolne stanowią ok. 35 % całkowitej powierzchni gminy. 36% ludności gminy jest użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego, przy czym 66% to użytkownicy gospodarstw do 1 ha, 18% gospodarstw 1-2 ha, 8% gospodarstw 2-5 ha, 2% gospodarstw 5-10 ha, reszta powyżej 10 ha.

2.3 Infrastruktura techniczna

2.3.1. System transportowy

Sieć transportową stanowią przede wszystkim drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Ich długość na terenie gminy przedstawia się następująco:

- Drogi gminne: 46, 00 km (w tym 34, 00 km o powierzchni utwardzonej)
- Drogi powiatowe: 6, 80 km
- Drogi wojewódzkie: 22, 80 km

Przez teren gminy przebiegają następujące drogi wojewódzkie:

- droga nr 421 - od granicy woj. opolskiego-Łubowice-Nędza, długości ok. 10,3 km,
- droga nr 915 - Racibórz-Zawada Książ.-Ciechowice, długości ok. 6,2km,
- droga nr 919 - Racibórz-Markowice-Rudy-(do Gliwic), długości ok. 29,0km,
- droga nr 922 - Nędza-Kuźnia Racib.-do Kędzierzyna, długości ok. 5,9km,

2.3.2. Zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i gaz.

Na terenie gminy nie działa centralny system zaopatrzenia w ciepło. Mieszkańcy korzystają z własnych kotłowni, najczęściej opalanych węglem.

Zaopatrywanie gminy w energię elektryczną odbywa się z Głównych Punktów Zasilających 110/30/15 kV. Punkty zasilane są przeważnie z wykorzystaniem linii elektroenergetycznych o napięciu 110 kV oraz 30 kV.

Teren gminy nie jest zgazyfikowany. Względny ekonomiczne nie pozwalały na doprowadzenie gazu sieciowego. W większości potrzeby gminy zaspokajane są z wykorzystaniem gazu bezprzewodowego.

2.3.3. Telekomunikacja

Na terenie gminy działa jeden operator telefonii sieciowej – Telekomunikacja Polska S.A. Ludność korzysta z ok. 1000 numerów abonenckich.

2.4 Stan środowiska gminy Nędza

Obszar gminy Nędza charakteryzuje się ogólnie dobrym stanem środowiska i znaczącymi walorami środowiska przyrodniczego i kulturowego sprzyjającymi rozwojowi turystyki (atrakcyjne turystycznie tereny leśne).

2.4.1. Zagrożenia środowiska

Problemy ochrony środowiska można rozpatrywać z punktu widzenia zagrożeń środowiska mających charakter naturalny lub antropogeniczny. Rodzaj i intensywność problemów jest ściśle związana ze specyfiką danego obszaru, tj. rozwojem gospodarczym w powiązaniu z warunkami fizyczno-geograficznymi.

Zagrożenia naturalne

Na obszarze gminy Nędza do zagrożeń naturalnych zalicza się:

- Zagrożenie erozją wodną gruntów
- Zagrożenia biotyczne
- Szkody wyrządzane przez zwierzynę płową

Zagrożenia antropogeniczne

Zagrożenia antropogeniczne środowiska naturalnego związane są z działalnością człowieka, tj. wykorzystywaniu i przetwarzaniu zasobów w odpowiednio ukształtowanej strukturze przestrzennej

krajobrazu. Wśród tych zasobów na czoło wysuwają się zasoby wodne i zasoby leśne, co związane jest ze specyfiką obszaru objętego niniejszym opracowaniem.

Źródłem presji na środowisko są poszczególne dziedziny gospodarki oraz codzienne bytowanie mieszkańców. Są to:

- *Turystyka i rekreacja*
- *Rolnictwo*
- *System transportowy*
- *Przemysł i usługi*
- *Osadnictwo*

Poprawa jakości środowiska, zachowanie cennych wartości przyrodniczych oraz ochrona zasobów naturalnych wymaga podejmowania szeregu działań zmniejszających zagrożenia środowiska ze strony poszczególnych dziedzin rozwoju gminy Nędza.

2.4.2. Najważniejsze problemy

W tym rozdziale przedstawiono najważniejsze problemy z zakresu ochrony środowiska, które stanowią punkt odniesienia dla strategii rozwoju, a także dla przygotowanego, w ramach zamówienia, programu ochrony środowiska.

Ogólnie, obszar objęty opracowaniem charakteryzuje się dużym bogactwem i różnorodnością środowiska przyrodniczego, a niski stopień uprzemysłowienia przyczynił się do zachowania obszarów w stanie naturalnym lub nieznacznie odbiegającym od naturalnego. Jednak codzienne bytowanie mieszkańców, rozwój turystyki i rekreacji, rolnictwo oraz system transportowy są potencjalnymi źródłami zanieczyszczeń środowiska powodując jego systematyczną degradację. Głównymi problemami są:

- *Nieuporządkowana gospodarka ściekowa.* Na terenie objętym opracowaniem stopień zwodociągowania jest wysoki (ok. 97%). Natomiast brak jest sieci kanalizacyjnej. Jedyna oczyszczalnia ścieków działa dla potrzeb Gimnazjum w Nędzy przy ul. Leśnej 1.
- *Brak systemowej gospodarki odpadami komunalnymi.* Prawie wszystkie odpady komunalne są składowane, co stwarza duży problem w świetle wymagań, jakie muszą być spełnione w najbliższej przyszłości.
- *Niska emisja zanieczyszczeń w okresach grzewczych* ze względu na wykorzystywanie niskiej jakości węgla.

3 DIAGNOZA STRATEGICZNA

3.1 Wprowadzenie

Diagnoza strategiczna obszaru opracowania została oparta o metodę SWOT¹. Polega ona na określeniu silnych i słabych stron rozwoju gminy (potencjał wewnętrzny) oraz szans i zagrożeń wynikających z otoczenia jej rozwoju. Podstawą analizy strategicznej był opis sytuacji społeczno-gospodarczej i stanu środowiska obszaru opracowania. Pełna diagnoza ujmuje również zakres i siły oddziaływania czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Pozwala to na zdefiniowanie wizji obszaru opracowania i misji gminy oraz celów strategicznych i priorytetów.

3.2 Analiza potencjału wewnętrznego (silne i słabe strony obszaru)

Ogólnie mówiąc obszar gminy jest wewnętrznie mało zróżnicowany. Gmina posiada istotne atuty rozwojowe, jednak charakteryzuje się wieloma słabymi cechami, które negatywnie wpływają na jej rozwój.

¹ Skrót od angielskich słów: strengths - siły, weakness - słabości, opportunities - szanse, threats - zagrożenia

Tabela 1. Ocena potencjału wewnętrznego gminy Nędza

Silne strony (siły)	Słabe strony (słabości)
Mieszkańcy, zasoby pracy, walory społeczne	
<ul style="list-style-type: none"> • Względnie wysoki poziom tożsamości regionalnej • Folklor i tradycje • Nadwyżka siły roboczej • Liczna młodzież • Wysoka świadomość potrzeby zmian 	<ul style="list-style-type: none"> • Ukryte bezrobocie • Brak szerszej współpracy na poziomie ponadgminnym • Nieprzystosowanie społeczeństwa do zmian • Niskie wykształcenie mieszkańców
Gospodarka	
<ul style="list-style-type: none"> • Brak dużego przemysłu i problemów z tym związanych • Duży potencjał turystyczno-rekreacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej • Znaczny udział obszarów o niskim potencjale gospodarczym • Brak sektorów innowacyjnych
Uwarunkowania przestrzenne	
<ul style="list-style-type: none"> • Droga wojewódzka nr stanowiąca połączenie gminy z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi i administracyjnymi • Linie kolejowe: Chałupki-Racibórz-Rybnik-(Katowice-Oświęcim, Bielsko-Biała), Rybnik-Kędzierzyn Koźle-Wrocław 	<ul style="list-style-type: none"> • Nierównomierna dostępność komunikacyjna • Duża odległość od dużych centrów (Katowice, Opole)
Środowisko przyrodnicze i infrastruktura techniczna	
<ul style="list-style-type: none"> • Dobry stan środowiska • Duży udział obszarów cennych przyrodniczo (PK CKKRW z rezerwatem Łęczzok) • Piękne kompleksy leśne (wysoka lesistość) • Istotny postęp w rozwoju infrastruktury komunalnej i ochrony środowiska (zwiększone nakłady na tworzenie infrastruktury ochrony środowiska) • Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców • Program poprawy gospodarki ściekowej w ramach porozumienia międzygminnego 	<ul style="list-style-type: none"> • Zły i niewystarczający stan infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej • Dzikie wysypiska • Zły stan sieci drogowej • Brak gazu sieciowego
Możliwości finansowe	
<ul style="list-style-type: none"> • Duże zaangażowanie władz gminy w pozyskiwanie środków na projekty związane z rozwojem infrastruktury 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewielkie możliwości finansowania inwestycji z budżetu gminy • Słaby dostęp do środków pomocowych

3.3 Analiza otoczenia (szanse i zagrożenia)

Dla przyszłości analizowanego obszaru ważne są warunki zewnętrzne, stworzone przez otoczenie, rozumiane jako otoczenie lokalne, regionalne (wojewódzkie), krajowe i międzynarodowe. Uwarunkowania zewnętrzne analizowane z punktu widzenia czynników aktualnie występujących oraz prognozowanych na najbliższą przyszłość dają obraz szans i zagrożeń dla rozwoju podmiotowego obszaru.

Tabela 2. Szanse i zagrożenia rozwoju gminy Nędza

Szanse	Zagrożenia
<i>Uwarunkowania lokalne</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca międzygminna w ramach budowy sieci kanalizacyjnej z przyłączeniem do oczyszczalni ścieków w Raciborzu • Możliwość wykorzystania istniejącego potencjału i przyciągnięcia kapitału zewnętrznego • Udział mieszkańców w podejmowaniu decyzji lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Ubożenie mieszkańców • Niejasna przyszłość większych przedsiębiorstw w Raciborzu, Kuźni Raciborskiej i Rybniku stanowiących źródło zatrudnienia mieszkańców gminy • Masowe wyjazdy zagraniczne ludności w wieku produkcyjnym w celach zarobkowych, co powoduje tzw. „ukryte bezrobocie”
<i>Uwarunkowania regionalne (wojewódzkie) i krajowe</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość integracji wysiłków państwa, województwa i gmin powiatu raciborskiego ze względu na zbieżność przyszłościowych działań z prognozowanymi priorytetami rozwoju regionalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość udziału w wojewódzkich i rządowych środkach pomocowych
<i>Uwarunkowania międzynarodowe</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość uzyskiwania międzynarodowego wsparcia technicznego i finansowego • Postęp technologiczny • Wzrastająca dostępność Polski do europejskich programów badawczych i edukacyjnych • Otwarcie rynków unijnych i uzyskanie środków unijnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Upadek gospodarstw rolnych i związany z tym wzrost bezrobocia • Negatywne oddziaływanie obcych wzorców kulturowych z ewentualną patologią życia społecznego

4 OGÓLNA KONCEPCJA PRZYSZŁOŚCI GMINY NĘDZA

4.1 Wprowadzenie

Władze gminy Nędza pragną wykorzystać dla przyszłego rozwoju wszystkie zasoby i potencjały w taki sposób, aby jak najpełniej zrealizować oczekiwania mieszkańców i turystów odwiedzających ten teren.

Koncepcja formułowania strategii została przedstawiona w rozdziale 1: przewiduje ona określenie wizji i misji (par. 4.2.), obszarów priorytetowych (par. 4.3.) i w ramach tych obszarów - określenie celów generalnych i szczegółowych (par. 4.4.), obszarów funkcjonalno-przestrzennych (par.4.5.), a następnie programów strategicznych (par. 4.6.).

4.2 Wizja obszaru opracowania i misja

Wizja

Przyszłość obszaru opracowania została sformułowana w oparciu o wyniki diagnozy strategicznej oraz przyszłych tendencji rozwojowych i wiedzę zespołu projektowego, a także oczekiwań władz gminy. Ogólna wizja sprowadza się do poniższego zapisu obrazującego przyszły stan obszaru gminy Nędza.

Gmina Nędza jako miejsce o dobrych warunkach życia, czyste we wszystkich elementach środowiska, atrakcyjne turystycznie

Misja

W nawiązaniu do ogólnej wizji przyszłości obszaru gminy Nędza można określić misję rozumianą jako posłannictwo lokalnych władz samorządowych, przyświecające podejmowanym działaniom. A zatem, misja może być sformułowana następująco:

Zapewnienie mieszkańcom gminy dobrych warunków życia a przyjezdnym dobrych warunków pobytu

Władze gminy mają zamiar wykorzystać dla przyszłego rozwoju gminy wszystkie dostępne mu zasoby i potencjały. Wszystkie podejmowane działania będą skoncentrowane na pozyskaniu wszelkich możliwych środków finansowych prowadzących do rozwoju szeroko pojętej infrastruktury w celu realizacji oczekiwań mieszkańców oraz odwiedzających ten teren.

4.3 Obszary priorytetowe

Wybór obszarów jest istotny dla osiągnięcia założonych celów. Współzależność rozwoju społeczno-gospodarczego i przekształceń przestrzeni, gdzie istotne znaczenie mają uwarunkowania ekologiczne - uzasadnia rozpatrywanie niżej wymienionych obszarów:

- **Spoleczeństwo:** jakość życia zależy od wielu czynników, przede wszystkim od dochodów osobistych, systemu opieki zdrowotnej i społecznej, bezpieczeństwa publicznego i edukacji. Osiągane z tytułu *pracy* dochody powinny pozwolić na zaspokojenie potrzeb materialnych i duchowych. Dla stworzenia odpowiedniej liczby miejsc pracy konieczna jest *przedsiębiorczość*. *Edukacja* ma istotne znaczenie dla realizacji wszystkich celów rozwoju obszaru gminy, a przede wszystkim przyczynia się do reorientacji zawodowej i lepszego radzenia sobie z trudnościami rynku pracy. Natomiast wysoka jakość i dobra dostępność do *opieki zdrowotnej i społecznej* oraz poczucie *bezpieczeństwa publicznego* są zasadniczymi czynnikami jakości życia człowieka. Jakość życia zależy także od jakości przestrzeni a tym od zaopatrzenia w usługi komunalne.
- **Gospodarka:** turystyka i rekreacja, rolnictwo, leśnictwo i w dalszej kolejności przemysł i usługi są znaczącymi sektorami gospodarki dla gminy Nędza,

- **Przestrzeń:** ochrona środowiska i racjonalna gospodarka zasobami, właściwa infrastruktura techniczna (w tym system odprowadzania ścieków i system transportowy) oraz harmonijny rozwój sieci osadniczej to główne zagadnienia, które mają decydujące znaczenie dla przyszłego stanu gminy Nędza.

Powyższe uszeregowanie obszarów nie jest równoznaczne z hierarchią ich ważności. Jednak należy podkreślić, że nadrzędnym obszarem jest obszar *społeczeństwo*, a cele i działania w ramach pozostałych dwóch obszarów przyczyniają się właśnie do poprawy jakości życia mieszkańców gminy Nędza.

4.4 Cele rozwoju

Ocena warunków społeczno-gospodarczych i stanu środowiska przyrodniczego oraz przyszłe potrzeby społeczne i uwarunkowania zewnętrzne są podstawą do sformułowania celów rozwoju. Dla jasności i czytelności formułowanej strategii uznano, że należy zdefiniować *cele generalne i cele szczegółowe*. Cele te będą punktem wyjścia do wyboru kierunków działań istotnych dla definiowania zadań.

Przyjmuje się 3 cele generalne rozwoju gminy Nędza wynikające z nakreślonej wizji. Są nimi:

1. **Zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia (OBSZAR PRIORYTETOWY: SPOŁECZEŃSTWO).**
2. **Stworzenie warunków do umiejętnego wykorzystania zasobów przyrodniczych i istniejącej bazy turystycznej dla rozwoju gminy (OBSZAR PRIORYTETOWY: GOSPODARKA).**
3. **Zapewnienie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i ładu przestrzennego (OBSZAR PRIORYTETOWY: PRZESTRZEŃ).**

W ramach każdego z celów generalnych można wyróżnić cele szczegółowe, które w miarę potrzeby można uzupełniać. Zbiór celów generalnych i szczegółowych przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Cele rozwoju gminy Nędza

Cel generalny 1: Zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia	
Cele szczegółowe 1.x.:	
1.1	Przeciwdziałanie bezrobociu
1.2.	Wykształcenie człowieka kreatywnego, przedsiębiorczego, którego kwalifikacje będą poszukiwane na rynku pracy
1.3.	Zaspokojenie potrzeb w zakresie usług komunalnych
1.4.	Zaspokojenie potrzeb w zakresie opieki społecznej
1.5.	Zaspokojenie potrzeb w zakresie opieki medycznej
1.6.	Zachowanie tradycji i kultury na terenie gminy Nędza
1.7.	Stworzenie warunków do dalszego rozwoju sportu
1.8.	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego

Cel generalny 2: Stworzenie warunków do umiejętnego wykorzystania zasobów przyrodniczych i istniejącej bazy turystycznej dla rozwoju gminy	
Cele szczegółowe 2.x.:	
2.1.	Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru gminy Nędza
2.2.	Zwiększenie efektywności rolnictwa i poprawa ekonomiczna gospodarstw rolnych
2.3.	Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
2.4.	Rozwój usług
2.5.	Utrzymanie i rozwój gospodarki leśnej gminy

Cel generalny 3: Zapewnienie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i ład przestrzennego	
Cele szczegółowe 3.x.:	
3.1.	Poprawa jakości wód powierzchniowych
3.2.	Właściwa gospodarka odpadami komunalnymi
3.3.	Zachowanie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych
3.4.	Poprawa estetyki i zachowanie tradycji w architekturze
3.5.	Zahamowanie dalszego rozproszenia zabudowy na terenach wiejskich
3.6.	Zabezpieczenie komunikacyjnych potrzeb indywidualnych społeczności oraz podmiotów gospodarczych
3.7.	Zaspokojenie zapotrzebowania w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe po możliwie najniższych kosztach
3.8.	Zaspokojenie potrzeb telekomunikacyjnych mieszkańców

4.5 Osie rozwoju gminy Nędza

Wyznaczonym w Strategii celom generalnym oraz wynikającym z nich celom szczegółowym przyporządkowano kierunki działań definiujące rozwój przestrzenny obszarów wewnętrznych niniejszego opracowania. Kierunki te mają charakter strategiczny i związane są z kreowaniem rozwoju gminy Nędza.

Główne osie rozwoju gminy Nędza to:

1. Tworzenie warunków rozwoju turystyki jako głównej działalności aktywizującej rozwój ekonomiczny gminy
2. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich - uzupełnienie profilu produkcji rolnej o różne pozarolnicze funkcje produkcyjne i usługowe oraz ochrona form krajobrazu osadniczego
3. Wspieranie rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw ukierunkowanych na rozwój przemysłu przetwórczego (rolno- spożywczego i drzewnego) oraz usług.
4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury związanej z poprawą jakości środowiska przyrodniczego oraz dostępnością komunikacyjną gminy.

Wszystkie w/w osie mają charakter aktywizujący ekonomicznie obszar gminy a także pozwalają na przyspieszenie procesów rozwojowych. Kompleksowe potraktowanie kierunków rozwojowych i wykreowanie mechanizmów efektywnej współpracy z organizacjami/institucjami włączonymi w poszczególne zagadnienia rozwoju gwarantuje spójność rozwoju społeczno - ekonomicznego i ładu przestrzennego oraz ochrony środowiska przyrodniczego.

Ad. 1 Tworzenie warunków rozwoju turystyki jako głównej działalności aktywizującej rozwój ekonomiczny gminy.

Rozwój turystyki ma podstawy wynikające ze znacznej ilości obszarów koncentracji walorów krajobrazowych i zasobów środowiska przyrodniczego na terenie gminy. Wysoka lesistość gminy, przepiękne lasy występujące w obrębie Parku Krajobrazowego CKKRW pozwalają na opracowanie szerokiej oferty turystyki kwalifikowanej i rekreacyjnej.

Bogactwo form przyrodniczych oraz uroda krajobrazu stanowią poważny atut gminy, nie w pełni dotąd wykorzystany. Poprawa obecnego stanu wymaga dodatkowych nakładów, które powinny zostać przeznaczone zarówno na rozwój infrastruktury turystycznej (bazy gastronomiczno- noclegowej) jak i na systemowe rozwiązanie programów turystycznych, stwarzających warunki kontroli form turystyki i ochrony cennych obszarów przed dewastacją.

Charakterystyka przyrodnicza predystynuje gminę do rozwoju następujących form turystyki kwalifikowanej:

- a) Turystyka rowerowa – wyznaczonymi trasami licznych obszarów leśnych o wysokich wartościach przyrodniczych
- b) Turystyka piesza – jw.
- c) Turystyka konna - jw.

Uzupełniająca w relacji do turystyki kwalifikowanej jest oferta rekreacyjno- pobytowa rozwijana w oparciu o istniejące ośrodki wypoczynkowe a także pozostałe obszary wiejskie, gdzie możliwe byłoby powstanie gospodarstw agroturystycznych. Konieczne jest uzupełnienie bazy noclegowo-turystycznej o funkcje gastronomiczno – noclegowe.

Ad. 2 Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich - uzupełnienie profilu produkcji rolnej o różne pozarolnicze funkcje produkcyjne i usługowe oraz ochrona form krajobrazu osadniczego.

Wielofunkcyjność obszarów wiejskich stanowi podstawę ich aktywizacji ekonomicznej. Obecnie w większości terenów wiejskich gminy Nędza wyodrębnione są tereny rolne i osadnicze. Obszary wiejskie charakteryzują głównie funkcje rolnicze związane z produkcją surowców rolniczych.

Wielofunkcyjny rozwój tych obszarów opierać będzie się np. na przekształcaniu na rolnictwo ekologiczne, które wpływa stymulująco na rozwój funkcji pozarolniczych: przetwórczych, turystycznych (w tym agroturystyki), usługowych, edukacyjno- oświatowych. Obszary wiejskie pełnić będą również funkcje ochronne w odniesieniu do środowiska naturalnego i krajobrazu wiejskiego.

Ad. 3 *Wspieranie rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw ukierunkowanych na rozwój przemysłu przetwórczego(rolno- spożywczego i drzewnego) oraz usług.*

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw decyduje o dynamice rozwoju gospodarczego i sile ekonomicznej każdego obszaru. W przypadku gminy Nędza rozwój tego sektora stwarza możliwości zapobiegania masowemu bezrobociu poprzez utworzenie nowych miejsc pracy. Rozwój MŚP na tym terenie powinien opierać się na naturalnym potencjale stanowiącym bazę dla rozwoju turystyki i rekreacji oraz przemysłu rolno-przetwórczego. Uwarunkowania społeczne wskazują na możliwości rozwoju małych firm rodzinnych ukierunkowanych na funkcje usługowe w turystyce oraz związane z gospodarką leśną. Warunkiem koniecznym dla rozwoju tego sektora jest tworzenie infrastruktury jego rozwoju.

Ad. 4 *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury związanej z poprawą jakości środowiska przyrodniczego oraz dostępnością komunikacyjną gminy.*

Rozwój nowych funkcji ekonomicznych będzie możliwy przy założeniu rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej. Dotyczyć będzie zaopatrzenia w ciepło, w energię elektryczną, wprowadzenia systemowej gospodarki wodno- ściekowej, systemów telekomunikacyjnych oraz optymalizacji układu komunikacyjnego zwiększającego dostępność i atrakcyjność gminy. Standard i rozmieszczenie infrastruktury podnosi również jakość środowiska, zapobiegając niekontrolowanym systemom zrzutu ścieków i uciążliwym systemom grzewczym.

Generalnie kierunki rozwoju gminy Nędza związane są z rozwojem i przeprofilowaniem gospodarki rolnej oraz rozwojem nowych funkcji i usług związanych z wykorzystaniem zasobów przyrodniczo - krajobrazowych gminy. Działania o charakterze ochronnym ukierunkowane są na poprawę jakości środowiska naturalnego oraz zabezpieczenie jego unikalnych zasobów przed dewastacją i niekontrolowanym zużyciem.

4.6 PROGRAMY STRATEGICZNE

4.6.1 Wprowadzenie

Dla obszarów priorytetowych (kluczowych dla przyszłości obszaru gminy) zostały opracowane tzw. **programy strategiczne**, uwzględniające cele generalne i szczegółowe przedstawione powyżej (Tabela 3) oraz kierunki działań, co przedstawiono w tabelach zbiorczych przygotowanych dla każdego obszaru. Dla czytelności programów strategicznych poszczególne cele i kierunki ujęto w ramach różnych zagadnień (np. w obszarze społeczeństwo wyróżniono takie zagadnienia jak: praca, edukacja, opieka zdrowotna i społeczna, itd.)

4.6.2 Obszar priorytetowy: Społeczeństwo

Wstępem do opracowania programu dla tego obszaru priorytetowego jest prognoza demograficzna. Dla gminy Nędza nie przewiduje się znacznych wahań liczby ludności. Większym problemem może być zwiększenie się o 10% ludności w wieku produkcyjnym w perspektywie 2015 roku a co się z tym wiąże zwiększenie zapotrzebowania na miejsce pracy.

Praca

Rynek pracy w gminie Nędza charakteryzuje się małą ilością miejsc pracy. Z analizy liczby ludności wg wieku wynika, że w najbliższych 10 latach będziemy mieć do czynienia z przyrostem osób w wieku produkcyjnym, następnie nastąpi ich spadek. Ujemne saldo migracji (-23) wskazuje, że teren

gminy jest atrakcyjnym obszarem do osiedlania się. Niepokojącym zjawiskiem jest odpływ ludności za granicę oraz masowe wyjazdy mieszkańców do krajów Europy Zachodniej w celach zarobkowych, co daje efekt „ukrytego bezrobocia”.

Rozwiązywanie sytuacji na rynku pracy wymaga z jednej strony tworzenia nowych miejsc pracy (popyt na pracę), a z drugiej strony wzrostu wykształcenia mieszkańców, kwalifikacji i umiejętności dopasowania się do zmian społeczno - gospodarczych (podaż pracy).

Przeorientowanie rynku pracy jest bardzo trudne i zależne zarówno od lokalnych uwarunkowań jak i uwarunkowań zewnętrznych. Analiza obecnej sytuacji wskazuje, że podstawowymi kierunkami działań w przeciwdziałaniu bezrobociu są: edukacja mająca na celu przystosowanie ludzi do wymogów współczesnego rynku pracy i rozwój rynku pracy. Chodzi tutaj o prowadzenie działalności edukacyjnej odpowiednio wcześniej, począwszy już od gimnazjum, tak aby wyposażać młodych ludzi w umiejętności poruszania się w nowych realiach gospodarki rynkowej.

Edukacja

Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Nędza będzie miał decydujący wpływ na rozwój gospodarki, usług i kultury. Podniesienie wykształcenia mieszkańców przyczyni się do wzrostu ich kwalifikacji zawodowych i stworzy możliwości rozwoju nowych sektorów gospodarki. Rozwój zdolności adaptacyjnych mieszkańców do zmian społecznych i gospodarczych wymaga kształcenia ustawicznego umożliwiającego reorientację zawodową mieszkańców. System kształcenia ustawicznego musi być rozpatrywany w ujęciu regionalnym i tworzony na bazie już istniejących jednostek edukacyjnych publicznych i prywatnych.

Zatem program w zakresie edukacji (na poziomie powiatowym) winien obejmować zadania ujmujące wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i średnie oraz szkolenia w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób dorosłych. W tym zakresie istotne znaczenie mogą mieć wspólne programy pracodawców i szkoleniowców.

Opieka zdrowotna i społeczna

Stopień zaspokajania potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej i społecznej, edukacji i bezpieczeństwa zależy od stanu infrastruktury społecznej i dostępności do niej.

Obecnie na terenie obszaru gminy działają dwie przychodnie. W zakresie opieki szpitalnej mieszkańcy gminy korzystają ze Szpitala Powiatowego w Raciborzu.

Reforma służby zdrowia wprowadzona w 1999 roku spowodowała znaczne zmiany organizacyjne w jej funkcjonowaniu, nie zawsze dogodne dla mieszkańców. W tej sytuacji niezwykle istotne jest podejmowanie działań na rzecz ograniczenia tych niedogodności, które w większości mają charakter chwilowy.

Starzenie się społeczeństwa, zwiększająca się zachorowalność na choroby układu krążenia i nowotwory narzuca potrzebę wykreowania zdrowego modelu życia i zapewnienia powszechnego dostępu do wysokiej jakości usług medycznych.

Kultura i sport

Zdolność adaptacyjna mieszkańców do zmian społecznych i gospodarczych zależy również od poziomu świadomości lokalnej i tożsamości kulturowej. Zachowanie i upowszechnianie wartości kulturowej gminy: jej historii, osiągnięć kulturalnych, obyczajów lokalnych wzmocni poczucie identyfikacji ludzi z miejscem gdzie żyją. Jednakże wydaje się, że łatwość konsumpcji kultury masowej, może stanowić zagrożenie dla zachowania tradycji i przekazania jej następnym pokoleniom. Zatem, ważne jest wsparcie środowisk twórczych, wszelkich organizacji oraz zespołów artystycznych działających na terenie gminy. Tradycja i folklor są czynnikami integrującymi społeczność lokalną, a także stanowią jeden z potencjałów rozwoju turystycznego gminy.

Dla utrzymania odpowiedniego poziomu intelektualnego i kulturowego społeczeństwa, zwłaszcza młodzieży, konieczne jest utrzymanie obecnie funkcjonujących instytucji kultury i umożliwienie powstawania nowych. Utrzymanie tych instytucji spoczywa na samorządzie gminnym. Należy jednak

rozpoznać możliwości dofinansowywania ich przez samorząd wojewódzki, bądź poprzez granty Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Należy także szukać sponsorów prywatnych.

Bezpieczeństwo publiczne

Stan bezpieczeństwa publicznego jest jednym z najistotniejszych czynników bezpośrednio wpływających na poziom życia mieszkańców gminy. Do podstawowych zadań administracji publicznej szczebla gminnego należy zapewnienie właściwej ochrony przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska.

Problematyka bezpieczeństwa publicznego jest przez mieszkańców stawiana zwykle na drugim miejscu (po zatrudnieniu) w hierarchii potrzeb. Jednym z ważnych zadań jest podejmowanie działań w celu zapobiegania przestępczości wśród nieletnich i rozwój instytucji obywatelskich współpracujących w tym zakresie z wyspecjalizowanymi instytucjami powołanymi do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Cele i kierunki działań w ramach obszaru SPOŁECZEŃSTWO przedstawia Tabela 4.

Tabela 4. Cele i kierunki działań programu strategicznego SPOŁECZEŃSTWO

Obszar: Społeczeństwo		
Cel generalny1: Zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia		
Zagadnienie	Cele szczegółowe	Kierunki działań
Praca	1.1. Przeciwdziałanie bezrobociu	1.1.1. Rozwój programów szkoleń zawodowych i doskonalenia osób dorosłych
		1.1.2. Stworzenie(rozwój) systemu informacji o rynku pracy w gminie i regionie
		1.1.3. Uruchomienie sieci funduszy wspierających rozwój MŚP
		1.1.4. Promocja obszaru gminy jako interesującego dla inwestorów zewnętrznych
Edukacja	1.2. Wykształcenie człowieka kreatywnego, przedsiębiorczego, którego kwalifikacje będą poszukiwane na rynku pracy	1.2.1. Dostosowanie profili kształcenia do potrzeb lokalnych
		1.2.2. Stworzenie możliwości ustawicznego kształcenia i doskonalenia zawodowego dla kadry pedagogicznej
		1.2.3. Poprawa dostępności do szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych
		1.2.4. Poprawa standardu istniejącej infrastruktury i wyposażenia szkół
		1.2.5. Kształtowanie postaw proekologicznych
		1.2.6. Monitorowanie potrzeb nauczania – współpraca ze starostwem, województwem
Usługi komunalne	1.3. Zaspokojenie potrzeb w zakresie usług komunalnych	1.3.1. Budowa gminnego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych
		1.3.2. Stworzenie gminnego systemu unieszkodliwiania odpadów komunalnych
		1.3.3. Zabezpieczenie mieszkańców w dobrej jakości wodę do picia
Opieka zdrowotna i społeczna	1.4. Zaspokojenie potrzeb w zakresie opieki medycznej i społecznej	1.4.1. Poprawa dostępności i jakości usług medycznych w gminie
		1.4.2. Opracowanie i realizowanie programów profilaktyki zdrowotnej
		1.4.3. Powstanie programu rozwiązywania problemów społecznych i jego wdrażanie (w ramach współpracy gminy z powiatem)
		1.4.4. Powstanie systemu wsparcia i pomocy rodzinie (w ramach współpracy gminy z powiatem)
Kultura i sport	1.5. Zachowanie tradycji i kultury gminy Nędza	1.5.1. Propagowanie wiedzy na temat regionu wśród dzieci i młodzieży uczącej się
		1.5.2. Ochrona zasobów kultury (zabytki, tradycje, architektura itp.), zwłaszcza o charakterze regionalnym
		1.5.3. Wzbogacenie oferty kulturalnej dla mieszkańców i przyjezdnych
		1.5.4. Promowanie regionalnych tradycji sportowych
	1.6. Stworzenie warunków do dalszego rozwoju sportu	1.6.1. Dostosowanie bazy sportowej szkół do potrzeb młodzieży
		1.6.2. Poprawa standardu istniejącej bazy sportowej
Bezpieczeństwo publiczne	1.7. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego	1.6.3. Wspieranie działalności klubów sportowych
		1.7.1. Poprawa usprzętowania służb zapewniających bezpieczeństwo
		1.7.2. Promocja działalności systemu ratowniczego
		1.7.3. Poprawa komunikacji między mieszkańcami a policją
		1.7.4. Propagowanie wiedzy o ruchu drogowym w szkołach podstawowych

4.6.3 Obszar priorytetowy: Gospodarka

Gospodarka gminy Nędza charakteryzuje się bardzo niskim uprzemysłowieniem, co wynika z lokalizacji gminy na terenie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Z punktu widzenia gospodarki najważniejsze znaczenie ma turystyka i rekreacja. Rolnictwo nie ma istotnego znaczenia ze względu na nienajlepsze klasy bonitacyjne gleb oraz mały areał gospodarstw rolnych.

Turystyka i rekreacja

Walory turystyczne gminy nie są optymalnie wykorzystywane. Turystyka winna być postrzegana jako jeden z najważniejszych perspektywicznych kierunków rozwoju gminy. Preferowanymi miejscami do intensywnego rozwoju turystyki są tereny położone przede wszystkim w m. Szymocice.

Ważne jest sprecyzowanie rodzajów turystyki, które winne być rozwijane na tych terenach. Ponadto należy przeciwdziałać procesowi niekontrolowanego rozwoju bazy prywatnych domków letniskowych i dostosować przyszłe budownictwo do wymagań architektonicznych specyficznych dla gminy oraz skorelować działania w zakresie budowy infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej z wymogami ochrony środowiska.

Działania, które należy podejmować to przede wszystkim: rozbudowa infrastruktury turystycznej na terenach o walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych, promocja produktu turystycznego w kraju i za granicą, tworzenie centrów turystyczno-sportowych oraz wspieranie rozwoju agroturystyki.

Rozwój turystyki jest uwarunkowany rozwojem usług turystycznych (agroturystyka, małe pensjonaty), usług okołoturystycznych (wynajem sprzętu sportowego, usługi transportowe) i usług gastronomicznych (w tym np. kuchnia regionalna),

Sektor turystyczny powinien stać się czynnikiem wzrostu gospodarczego gminy Nędza.

Rolnictwo

Koncepcja rozwoju rolnictwa na terenie gminy sprowadza się do racjonalizacji wykorzystania gruntów rolnych, poprawy struktury obszarowej gospodarstw i podniesienia jakości produkcji rolniczej. Istotne będzie zachęcanie młodych mieszkańców gminy do pracy na roli lub wykształcenia nowych profili w tej dziedzinie gospodarki (uprawy specjalistyczne, szkółkarstwo, agroturystyka). Istotne także będzie wspomaganie gospodarstw uznanych za rozwojowe i prowadzone właśnie przez młodych rolników, upowszechnianie katalogu dobrych praktyk rolniczych i pomaganie rolnikom w ich wdrażaniu oraz podejmowanie działań prowadzących do pozyskiwania funduszy na rzecz rozwoju terenów wiejskich.

Leśnictwo i łowiectwo

Lasy na obszarze gminy Nędza odgrywają znaczącą rolę powierzchniową (ok. 48% obszaru), jak również gospodarczą. Wykorzystanie tak znacznych zasobów leśnych należy przeprowadzać efektywnie poprzez odpowiednie gospodarowanie istniejącym drzewostanem, inicjowanie i wspieranie przemysłu przeróbki drewna oraz zagospodarowania runa leśnego.

Znaczna liczba zwierzyny powoduje konieczność prowadzenia racjonalnej gospodarki łowieckiej poprzez jej odpowiednie uporządkowanie.

Przemysł i usługi

Biorąc pod uwagę specyfikę analizowanego obszaru, preferowany będzie rozwój małych i średnich przedsiębiorstw wykorzystujących (racjonalnie, efektywnie i zgodnie z zasadami ochrony środowiska) lokalne zasoby, takie jak np. drewno lub kruszywa naturalne.

Ważny jest również rozwój wszelkiego rodzaju usług. Wspieranie działalności usługowej poprawi ich jakość i dostępność. Cele i kierunki przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Cele i kierunki działań programu strategicznego GOSPODARKA

<i>Obszar priorytetowy: GOSPODARKA</i>		
<i>Cel generalny2: Wzrost konkurencyjności gospodarki obszaru gminy Nędza w skali regionu</i>		
Zagadnienie	Cele szczegółowe	Kierunki działań
Turystyka i rekreacja	2.1. Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru gminy Nędza	2.1.1. Promowanie miejsc predysponowanych do rozwoju usług turystycznych
		2.1.2. Wspieranie rozwoju agroturystyki
		2.1.3. Rozwój infrastruktury turystycznej, w tym usług około turystycznych
		2.1.4. Tworzenie centrów sportowo-turystycznych
		2.1.5. Promocja produktu turystycznego w kraju i zagranicą
		2.1.6. Stworzenie Centrum Informacji Turystycznej – rozwijanie informacji turystycznej
Rolnictwo	2.2. Zwiększenie efektywności rolnictwa i poprawa ekonomiczna gospodarstw rolnych	2.2.1. Restrukturyzacja i modernizacja rolnictwa
		2.2.2. Tworzenie grup marketingowo-producentkich w rolnictwie
		2.2.3. Promowanie gospodarstw rozwojowych
		2.2.4. Rozszerzenie działalności gospodarstw rolnych o funkcje agroturystyczne
		2.2.5. Upowszechnienie katalogu "dobrych praktyk rolniczych" i pomaganie rolnikom w ich wdrażaniu.
		2.2.6. Prowadzenie specjalistycznego doradztwa rolniczego (w tym nt. gospodarstw ekologicznych) i informacji rynkowej
		2.2.7. Zalesienie i zadrzewienie gruntów o niskiej przydatności rolniczej
Leśnictwo i łowiectwo	2.3. Utrzymanie i rozwój gospodarki leśnej	2.3.1. Efektywne gospodarowanie istniejącym drzewostanem
		2.3.2. Inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć gospodarczych związanych z przetwarzaniem drewna
		2.3.3. Inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem runa leśnego
	2.4. Racjonalna gospodarka łowiecka na terenie gminy	2.4.1. Uporządkowanie gospodarki łowieckiej
Przemysł i usługi	2.5. Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw (w tym przetwórstwa drzewnego)	2.5.1. Wspieranie rozwoju MŚP
	2.6. Rozwój usług	2.6.1. Wspieranie działalności usługowej
		2.6.2. Rozwój bazy gastronomicznej, hotelowej itp.

4.6.4 Obszar priorytetowy: Przestrzeń

Ochrona środowiska i racjonalna gospodarka zasobami

Za jeden z perspektywicznych kierunków rozwoju tego terenu uznano turystykę, gdzie zagadnienia ochrony środowiska warunkują zarówno zachowanie walorów turystycznych jak i jakość usług związanych z turystyką i rekreacją. Dlatego też działania zmierzające do zachowania bądź poprawy stanu środowiska są zaliczane do priorytetowych.

Stan środowiska przyrodniczego gminy Nędza jest ogólnie zadawalający. Jednak istotnym problemem jest gospodarka ściekowa oraz gospodarka odpadami komunalnymi w świetle wymagań Unii Europejskiej. Ważna jest również ochrona istniejących zasobów przyrodniczych (w tym zasobów leśnych), będących wyrazem różnorodności biologicznej danego terenu. Zwiększeniu atrakcyjności terenu gminy będzie także sprzyjać zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza.

Niemniej jednak, biorąc pod uwagę diagnozę stanu środowiska największe znaczenie będzie miał rozwój systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków oraz wprowadzenie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi (prewencja, wtórne wykorzystanie, składowanie), ujmującą także usuwanie i bezpieczne unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych.

Sieć osadnicza

Dla rozwoju gminy Nędza istotne znaczenie ma zapewnienie ładu przestrzennego, a więc takiego stanu zagospodarowania przestrzennego, który odpowiada określonym kryteriom nie tylko społecznym, gospodarczym i przyrodniczym, ale także kryteriom funkcjonalnym i estetycznym. Pożądany stan struktury osadniczej powinien charakteryzować się zachowaniem układu urbanistycznego i form jednostek sieci osadniczej potwierdzających tożsamość regionalną oraz systemem zapewniającym wystarczającą dostępność do usług.

Infrastruktura techniczna

Działania w zakresie poprawy stanu infrastruktury technicznej (transportowej, energetycznej, telekomunikacyjnej) są pośrednio działaniami na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i poprawy atrakcyjności terenu gminy dla potencjalnych inwestorów. Przyczynia się także do poprawy życia mieszkańców. Podstawowe działania w tym zakresie, a więc budowa infrastruktury odprowadzania ścieków oraz poprawa infrastruktury transportowej, będą podejmowane przy pomocy finansowej środków Unii Europejskiej (SAPARD i Fundusz Spójności) we współpracy z władzami wyższego szczebla (powiat, samorząd wojewódzki). Działania z zakresu rozwoju systemu transportowego polegać będą na modernizacji dróg, zachęcaniu podmiotów gospodarczych do rozwoju komunikacji publicznej oraz stworzeniu systemu ścieżek rowerowych.

Działania związane z poprawą stanu technicznego infrastruktury energetycznej (elektroenergetycznej, gazowniczej, ciepłej) należą do odpowiednich przedsiębiorstw energetycznych zarządzających infrastrukturą. Gminy w myśl Ustawy z dn. 10 kwietnia 1997r. Prawo Energetyczne – z późniejszymi zmianami – odpowiedzialne są za planowanie i organizację zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie gminy.

Poprawa dostępności do usług telekomunikacyjnych powinna następować z zapewnieniem ładu przestrzennego oraz zachowaniem zdrowej konkurencji. Cele i kierunki działań przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Cele i kierunki działań programu strategicznego PRZESTRZEŃ

Obszar priorytetowy: PRZESTRZEŃ		
Cel generalny 3: Zapewnienie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i ład przestrzennego		
Zagadnienie	Cele szczegółowe	Kierunki działań
Ochrona środowiska i racjonalna gospodarka zasobami	3.1. Poprawa jakości wód powierzchniowych	3.1.1. Budowa systemu oczyszczania ścieków komunalnych zgodnie z zapisami porozumienia międzygminnego
		3.1.2. Budowa oczyszczalni przyzgodowych w przypadku zabudowy rozproszonej
	3.2. Gospodarowanie odpadami zgodnie z Ustawą o odpadach z dnia 27.04.2001.	3.2.1. Stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnie z zapisami wojewódzkiego i powiatowego planu gospodarki odpadami
		3.2.2. Wyznaczenie punktów odbioru odpadów niebezpiecznych będących w strumieniu odpadów komunalnych
		3.2.3. Edukacja ekologiczna mieszkańców nt. prawidłowej gospodarki odpadami
	3.3. Zachowanie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych	3.3.1. Tworzenie nowych form ochrony prawnej i ochrona form istniejących
		3.3.2. Polepszenie struktury wiekowej i struktury gatunkowej lasów
		3.3.3. Powiększanie zasobów i zachowanie trwałości lasów
	Sieć osadnicza	3.4. Poprawa estetyki i zachowanie tradycji w architekturze
3.4.2. Opracowanie katalogu stylu regionalnego		
3.4.3. Wprowadzenie standardów		
3.5. Zahamowanie dalszego rozproszenia zabudowy na terenach wiejskich		3.5.1. Rygorystyczne przestrzeganie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu
		3.5.2. Przygotowanie terenów pod zabudowę lotniskową
Infrastruktura techniczna	3.6. Zabezpieczenie komunikacyjnych potrzeb indywidualnych społeczności oraz podmiotów gospodarczych	3.6.1. Optymalizacja gminnego (i powiatowego) układu komunikacyjnego
		3.6.2. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu jazdy na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych
		3.6.3. Rozwój sieci ścieżek rowerowych
	3.7. Zaspokojenie zapotrzebowania w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe po możliwie najniższych kosztach	3.7.1. Opracowanie projektu założeń (planu) do planu zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe
		3.7.2. Ograniczenie zużycia energii u odbiorców
		3.7.3. Modernizacja istniejących systemów energetycznych (wytwarzanie, dystrybucja i przesył)
		3.7.4. Zmiana struktury spalnego paliwa (zwiększenie udziału paliw bardziej przyjaznych dla środowiska – olej, gaz, biomasa itp.)
		3.7.5. Wykorzystanie lokalnych zasobów energii oraz ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych
		3.7.6. Promowanie bardziej przyjaznego dla środowiska sposobu przetwarzania energii pierwotnej w energię użytkową (np. odnawialnego, niekonwencjonalnego, zamiana kotłowni węglowych na olejowe, gazowe itp.)
	3.8. Zaspokojenie potrzeb telekomunikacyjnych mieszkańców	3.8.1. Budowa nowych stacji telekomunikacyjnych
		3.8.2. Zwiększenie gęstości sieci telekomunikacyjnej
		3.8.3. Umożliwienie funkcjonowania konkurencji

4.7 Odniesienie do strategii rozwoju powiatu raciborskiego

4.7.1 Wprowadzenie

Realizacja strategii rozwoju gminy Nędza w pewnym stopniu jest zależna od tego, jak cele i zadania wpisują się w strategię wyższego rzędu czyli strategię rozwoju powiatu raciborskiego.

Poniżej wyszczególniono te cele i zadania sformułowane na poziomie powiatu, które mają bezpośrednią relację do celów i kierunków działań sformułowanych dla gminy Nędza.

4.7.2 Strategia rozwoju powiatu raciborskiego

Strategia rozwoju powiatu raciborskiego została skonstruowana w ten sposób, że wydzielono pięć celów strategicznych w poszczególnych obszarach. Są to:

- cele rozwoju społecznego,
- cele rozwoju gospodarczego,
- cele strategiczne – restrukturyzacja wsi i rolnictwa,
- cele strategiczne – rozwoju turystyki i rekreacji,
- cele strategiczne – ochrona i kształtowanie środowiska.

Dla każdego z celów strategicznych przydzielono programy działania (cele operacyjne), niektóre z nich przedstawiono poniżej.

1. Cele rozwoju społecznego

Programy

- 1.1. Stworzenie szerszych możliwości kształcenia młodzieży na poziomie średnim i wyższym
- 1.2. Ograniczenie skali bezrobocia do poziomu akceptowalnego społecznie, w tym również na obszarach wiejskich
- 1.3. Stworzenie możliwości zatrudnienia i wynagradzania umożliwiającego godziwy poziom życia i ograniczenie emigracji zarobkowej
- 1.4. Zapewnienie pełnego bezpieczeństwa, ładu i porządku publicznego mieszkańcom powiatu

2. Cele rozwoju gospodarczego

Programy:

- 2.1. Stworzenie sprzyjającego klimatu i podjęcie działań na rzecz szybkiego rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw
- 2.3. Stworzenie możliwości aktywizacji i rozwoju przemysłu przetwórstwa rolno-spożywczego i przemysłu kooperującego z przedsiębiorstwami sąsiednich ośrodków i okręgów przemysłowych
- 2.4. Modernizacja i przebudowa systemu dróg kołowych, kolejowych i wodnych oraz ich powiązanie z systemem autostrad i głównych dróg kraju i Republiki Czeskiej
- 2.5. Rozwój nowych funkcji w powiecie raciborskim – turystyczno-rekreacyjnych oraz współpracy międzynarodowej i transgranicznej

3. Cele strategiczne – restrukturyzacja wsi i rolnictwa

Programy:

- 3.1. Zorganizowanie możliwości zbytu produkcji rolnej

- 3.2. Przywrócenie opłacalności produkcji rolnej, zapewniającej materialne warunki życia rolników
- 3.3. Stworzenie możliwości wielofunkcyjnego rozwoju wsi
- 3.4. Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju gospodarstw dużych i wyspecjalizowanych w określonej dziedzinie produkcji rolnej
- 3.5. Stworzyć warunki organizacyjne i instytucjonalne usprawniające proces pozyskiwania środków zewnętrznych przez gminy powiatu raciborskiego
- 3.6. Reaktywować, utrzymać i rozwijać przedsiębiorstwa przetwórstwa rolnego

4. Cele strategiczne – rozwój turystyki i rekreacji

Programy:

- 4.1. Spopularyzować i ożywić istniejące w powiecie atrakcyjne obiekty turystyczne
- 4.2. Tworzyć warunki dla rozwoju turystyki zmotoryzowanej i rowerowej oraz agroturystyki
- 4.3. Wyeksponować i popularyzować istniejące w powiecie wartościowe obiekty kultury materialnej oraz miejsca związane z pobytem sławnych postaci na Ziemi Raciborskiej
- 4.6. Stworzyć warunki zachęty materialnej dla nowych inwestycji turystycznych w powiecie

5. Cele strategiczne – ochrona i kształtowanie środowiska

Programy:

- 5.1. Ograniczenie stopnia zanieczyszczenia środowiska
- 5.4. Ochrona przed zanieczyszczeniami zasobów wód podziemnych (GZWP nr 332)

5 MONITORING I OCENA PROCESU WDRAŻANIA STRATEGII

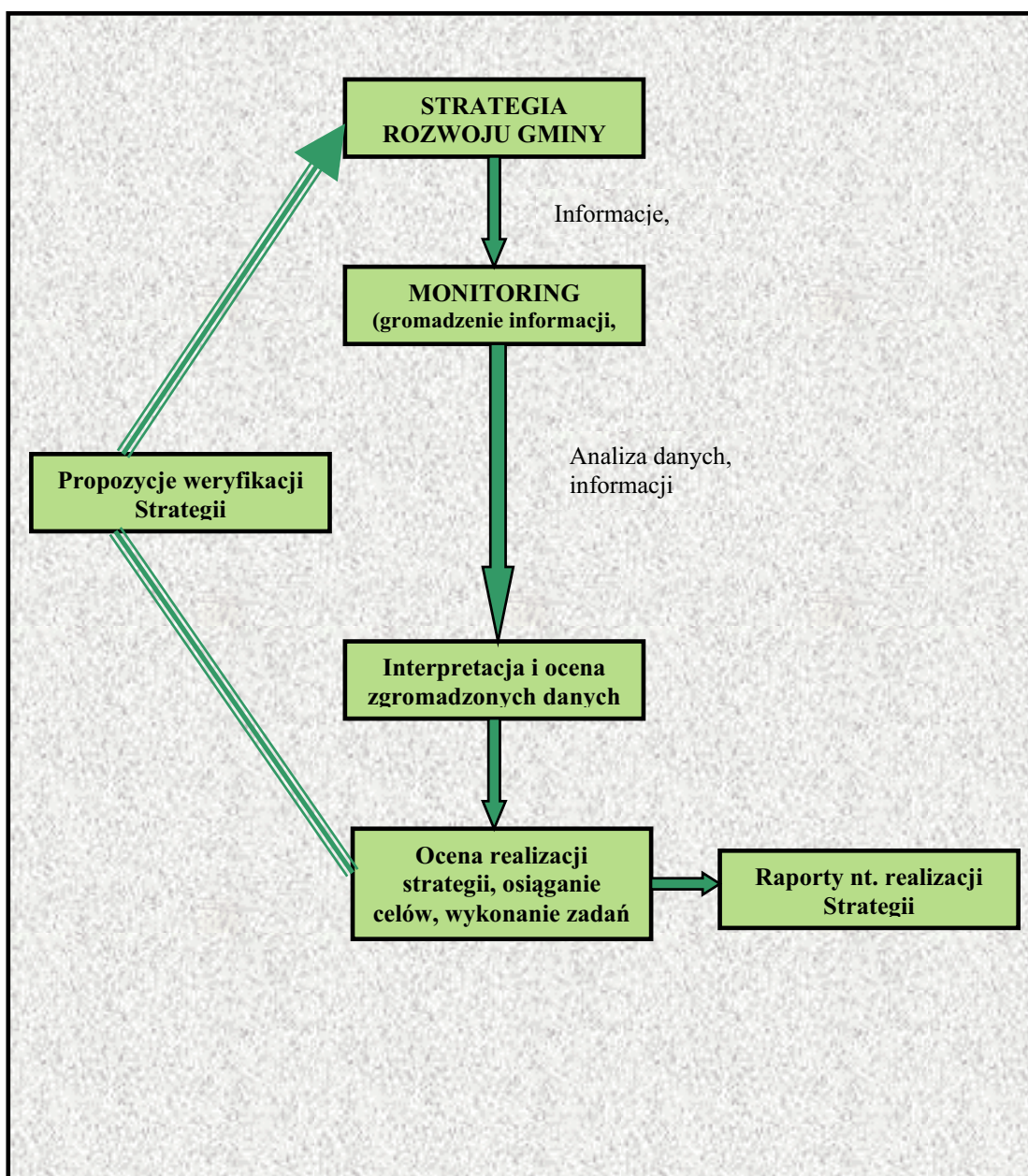
5.1 System procesu wdrażania strategii

Skuteczny system realizacyjny "Strategii rozwoju gminy Nędza" zależy od jakości i ilości informacji, w oparciu o które można prowadzić ocenę wykonania strategii rozwoju. Zatem należy stworzyć:

- system monitoringu, tj. skuteczny system zbierania i selekcjonowania informacji
- system interpretacji i oceny zgromadzonych danych.

Funkcjonowanie systemu przedstawia Rysunek 2.

Rysunek 2. System procesu wdrażania "Strategii Rozwoju Gminy Nędza"

5.2 Monitoring realizacji strategii

5.2.1 Zasady monitoringu

Ocena realizacji strategii musi zawierać ocenę jej wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy i stan środowiska, a także ocenę wykonania planu realizacyjnego (poszczególnych zadań / przedsięwzięć). Z tego punktu widzenia istotne znaczenie mają tzw. wskaźniki realizacji strategii oraz organizacja procesu jej wdrażania.

Monitoring strategii obejmował będzie następujące działania:

- Systematyczne zbieranie i gromadzenie danych liczbowych i informacji dotyczących realizacji celów strategicznych (generalnych i szczegółowych),
- Prowadzenie analiz
- Przygotowanie cyklicznych raportów nt. stopnia realizacji strategii w głównych obszarach (tj. społeczeństwo, gospodarka i przestrzeń).
- Ocenę osiągniętych rezultatów oraz określenie stopnia osiągnięcia przyjętych celów i wykonania zadań
- Ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem
- Analizę przyczyn rozbieżności oraz wskazanie obszarów wymagających podjęcia działań interwencyjnych
- Propozycje zmian w strategii

5.2.2 Wskaźniki monitorowania strategii

Monitoring strategii rozwoju będzie stałym i ciągłym procesem obserwacji ilościowych i jakościowych zmian wybranych wskaźników, mającym na celu ocenę słuszności i skuteczności podejmowanych działań oraz ich zmianę w przypadku rozbieżności pomiędzy założonymi celami a rezultatami podjętych działań.

Dla każdego celu generalnego wyznaczono odpowiednie wskaźniki. Są to najczęściej wskaźniki ilościowe, ukazujące także dynamikę i strukturę zjawisk. Jednak dla niektórych działań podano wskaźniki jakościowe, bowiem nie wszystkie działania można ocenić liczbowo.

Przedstawiony dobór wskaźników (Tabela 7) zapewni sprawne prowadzenie monitoringu strategii oraz analiz porównawczych dostarczających rzetelnych informacji o rozwoju społeczno-gospodarczym i stanie środowiska gminy Nędza.

Dla oceny realizacji strategii rozwoju gminy Nędza poszczególne wskaźniki będą analizowane w odniesieniu do odpowiednich wskaźników w powiecie raciborskim.

Tabela 7. Wskaźniki monitorowania wdrażania strategii.

Cel generalny	Wskaźnik	Stan wyjściowy (2002 rok)
1. Zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia	Stopa bezrobocia	14,0 % (% w populacji produkcyjnej)
	Odsetek osób z wyższym wykształceniem	3,4%
	Liczba przychodni (a), ośrodków zdrowia (b), aptek (c)	(a).1, (b.)1, (c) 1
	Liczba bibliotek	4
	Liczba klubów sportowych	4
	Liczba abonentów	1000
	Sektorowa struktura zatrudnienia w gospodarce narodowej	I (edukacja) – 34% II (przemysł) - 26% III (administracja publiczna) - 10%
2. Stworzenie warunków do umiejętnej wykorzystania zasobów przyrodniczych i istniejącej bazy turystycznej dla rozwoju gminy	Obiekty noclegowe turystyki/Korzystający z noclegów	1
	Liczba miejsc noclegowych	104
	Korzystający z noclegów	1032
	Udzielone noclegi	2222
	Liczba sklepów	44
	Hotele i restauracje	10
3. Zapewnienie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i ład przestrzennego	Liczba zakładów na wojewódzkiej liście zakładów uciążliwych dla środowiska	0
	Udział wód pozaklasowych	Brak danych
	Zwodociągowanie / skanalizowanie (w %)	97/0
	Opad pyłu (pkt Szymocice)	24 g/m ²
	Roczna produkcja odpadów komunalnych na 1 mieszkańca	230 kg/M/rok
	% odpadów komunalnych zebranych w selektywnej zbiórce	1%
	Obszar (%) objęty ochroną prawną	100%

5.2.3 Organizacja monitoringu realizacji strategii

Za opracowanie strategii rozwoju gminy Nędza odpowiada Wójt.

Wobec powyższego należy przyjąć, że Wójt będzie także koordynował wdrażanie strategii i będzie odpowiadał za jej realizację. Dlatego zasadnym jest, aby pełnił rolę ciała koordynującego proces wdrażania strategii. Oznacza to sprawowanie nadzoru merytorycznego nad realizacją strategii i zatwierdzanie projektów przygotowanych przez komórki ukonstytuowane na poziomie poszczególnych (trzech) celów generalnych strategii rozwoju gminy Nędza. Celem powołania ww. komórek jest zapewnienie szerokiego udziału przedstawicieli instytucji/ organizacji (w tym organizacji społecznych) adekwatnych do danego celu. Tym sposobem istnieje szansa na uzyskanie większego społecznego poparcia dla przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii.

Ciała te będą analizowały, przygotowywały i rekomendowały Wójtowi Gminy Nędza - działania wynikające ze strategii.

Tabela 8 zestawia poszczególne działania w ramach monitoringu realizacji strategii.

Tabela 8. Monitoring i ocena procesów realizacyjnych "Strategii Rozwoju Gminy Nędza"

Etap	Etap / Zadania do wykonania	Rezultaty
1.	Zbieranie i gromadzenie danych (na bieżąco)	Materiał stanowiący podstawę do analiz i ocen
2.	Analiza danych i informacji (1 raz w roku, np. wrzesień): - Uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych oraz ich archiwizacja	Materiał służący przygotowaniu raportów
3.	Przygotowanie raportów	Roczne raporty przekazywane Wójtowi
4.	Ocena wyników (co dwa lata): - analiza osiągniętych wyników	Określenie stopnia wykonania Strategii: - w przypadku zgodności wyników z założeniami - powrót do etapu 1. - W przypadku niezgodności przejście do etapu 5
5.	Identyfikacja odchyleń i badanie przyczyn odchyleń (co cztery lata): - ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a osiągniętymi rezultatami - określenie przyczyn zaistniałych odchyleń	Materiał do działań korygujących
6.	Korekty (co cztery lata dla strategii i co dwa lata dla planu realizacyjnego): - Zmiana dotychczasowych zapisów w strategii oraz wprowadzenie nowych (co 4 lata) - Przygotowanie planu realizacyjnego na kolejne 4 lata (co 2 lata)	Korekta "Strategii ..."

**ZAŁĄCZNIK 1: PROJEKT WIELOLETNIEGO PROGRAMU
INWESTYCYJNEGO NA LATA 2004-2007**

WIELOLETNI PROGRAM INWESTYCYJNY

Lp.	Nazwa programu	Cel i zadania	Jednostka Organizacyjna realizująca program lub koordynująca wykonanie programu	Okres realizacji programu	Łączne nakłady finansowe	Wydatki w roku budżetowym 2005	Wydatki budżetu w latach		
							2006	2007	Następnych
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej gmin Dorzecza Górnej Odry z odprowadzeniem ścieków do istniejącej oczyszczalni w Raciborzu	Ochrona środowiska i odprowadzenie ścieków do oczyszczalni	Urząd Gminy Środki UE	2004-2015	42 113 790,00 w tym środki z UE 44.668,00	97.104,00 w tym środki z UE 44.668,00	4.808.549,00	12.552.303,00	24.654.299,00
2.	Budowa Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji	Rozwój kultury fizycznej wśród uczniów, a także mieszkańców gminy	Urząd Gminy MENiS	2002-2005	1 577 200,00 w tym 300 000,00 MENiS	320.000,00 w tym 105 000,00 MENiS	-	-	-
3.	Termoizolacja budynku Urzędu Gminy wraz z modernizacją kotłowni	Ocieplenie budynku Urzędu Gminy i modernizacja kotłowni	Urząd Gminy WFOŚiGW	2003-2006	380.000,00	190.000,00	10 000,00	-	-
4.	Rozbudowa Szkoły Podstawowej o salę gimnastyczną wraz z zapleczem w Zawadzie Ks.	Przystosowanie budynku na potrzeby zespołu szkolno - przedszkolnego	Urząd Gminy	2003-2006	512 000,00	107.000,00	200.000,00	-	-

STRATEGIA ROZWOJU GMINY NĘDZA

5.	Reorganizacja szkolnictwa podstawowego i przedszkolnego w Górkach Śl. w związku z powstaniem zespołu szkolno - przedszkolnego	Przystosowanie budynku na potrzeby zespołu szkolno - przedszkolnego	Urząd Gminy	2004-2008	550.000,00	50.000,00	250.000,00	225.000,00	-
6.	Modernizacja kuchni w Przedszkolu w Nędzy	Dostosowanie do wymogów SANEPIDU	Urząd Gminy	2004-2005	35 000,00	15 000,00	-	-	-
7.	Modernizacja stołówki przy ZSG w Nędzy	Poprawa warunków sanitarnych i socjalnych oraz dostosowanie do wymogów SANEPIDU	Urząd Gminy	2005-2007	35 000,00	15 000,00	10 000,00	10 000,00	-
8.	Modernizacja kotłowni wraz z częściową wymianą okien w ZSG w Nędzy	Poprawa warunków ekologicznych i termicznych	Urząd Gminy WFOŚiGW Środki UE	2005-2010	532 000,00	32 000,00	150 000,00	150 000,00	200 000,00
9.	Modernizacja zaplecza Sali gimnastycznej w ZSG w Nędzy	Dostosowanie do wymogów SANEPIDU	Urząd Gminy Środki UE	2006	75 000,00	-	75.000,00	-	-
10.	Adaptacja budynku po Gimnazjum w Nędzy	Przystosowanie budynku do nowych funkcji	Urząd Gminy	2006-2007	305 000,00	-	75 000,00	50 000,00	180 000,00
11.	Wymiana okien w budynkach administrowanych przez Urząd Gminy	Poprawa warunków mieszkaniowych	Urząd Gminy	2003-2005	62 000,00	4 000,00	40 000,00	-	-

STRATEGIA ROZWOJU GMINY NĘDZA

12.	Remont kapitalny dachu w budynku administrowanym przez UG	Poprawa warunków mieszkaniowych	Urząd Gminy	2006-2007	75 000,00	-	50 000,00	25.000,00	-
13.	Budowa studni na terenie Gminy Nędza	Poprawa warunków mieszkaniowych	Urząd Gminy	2004-2008	400 000,00	50 000,00	100 000,00	100 000,00	50.000,00
14.	Inwentaryzacja wodociągu gminnego	Przekazanie majątku trwałego na stan ZwiUK w Nędzy	Urząd Gminy	2004-2005	60 000,00	20 000,00	-	-	-
15.	Wykonanie dodatkowego pomieszczenia do celów socjalnych na SUW w Nędzy	Dostosowanie zaplecza SUW do obowiązujących przepisów	Urząd Gminy	2004-2006	130 000,00	10 000,00	115 000,00	-	-
16.	Wykonanie odcinka sieci wodociągowej na ul. Sosnowej i Akacjowej w Nędzy	Poprawa warunków korzystania z wodociągu	Urząd Gminy	2005-2007	150 000,00	50 000,00	50 000,00	50.000,00	-
17.	Wykonanie odcinka sieci wodociągowej łączącej sołectwa Łęg z Zawadą Ks.	Poprawa warunków korzystania z wodociągu	Urząd Gminy	2007-2008	25 000,00	-	-	-	25 000,00
18.	Zakup gruntów	Nabycie działek na cele budownictwa	Urząd Gminy	2004-2008	190.000,00	30 000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00
19.	Zakupy inwestycyjne – zakup środków trwałych dla Urzędu Gminy	Zakup sprzętu komputerowego, oraz ksero	Urząd Gminy	2005	20 000,00	20 000,00	-	-	-
20.	Zakupy inwestycyjne	Zakup wyposażenia i sprzętu – kosiarki	Urząd Gminy	2005-2008	40 000,00	10 000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00

STRATEGIA ROZWOJU GMINY NĘDZA

21.	Utwardzenie istniejącego parkingu na skrzyżowaniu ulic Betonowej i Raciborskiej w Zawadzie Ks.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	Urząd Gminy Środki UE	2004-2007	220 000,00 w tym środki z UE 69.000,00	100 000,00 w tym środki z UE 69.000,00	105 000,00	-	-
22.	Budowa chodnika w Górkach Śl. (w porozumieniu z Powiatem)	Poprawa warunków bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Urząd Gminy + Powiatowy Zarząd Dróg	2005-2008	120 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00
23.	Modernizacja dróg dojazdowych do pól (Babice)	Umożliwienie dojazdu do pól	Urząd Gminy Środki UE	2005	50 000,00	50 000,00	-	-	-
24.	Przebudowa ul. Jagodowej w Szymocicach	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	Urząd Gminy Środki UE	2005	142 000,00 w tym środki z UE 65.320,00	142 000,00 w tym środki z UE 65.320,00	-	-	-
25.	Przebudowa ul. Piaskowej w Nędzy	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	Urząd Gminy	2005	42 000,00	42 000,00	-	-	-
26.	Przebudowa ul. Betonowej w Zawadzie Ks.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	Urząd Gminy Środki UE	2005	Kosztorys w trakcie opracowania				W miarę pozyskiwania środków pomocowych
27.	Przebudowa ul. Ofiar Oświęcimskich (od posesji Gronert do Machnik w Górkach Śl.)	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	Urząd Gminy	2005	26.000,00	26.000,00	-	-	-
28.	Zakupy inwetycyjne dla Policji	Zakupy samochodu służbowego	Urząd Gminy	2005	23.000,00	23.000,00	-	-	-